

Aflevering 6: partijen 14, 15 en 16

Partij 14: Euwe komt op gelijke hoogte!!

2 november 1935

Hotel Frigge in Groningen

Euwe-Aljechin 1-0, 41 zetten

Gespeeld wordt in het befaamde Hotel Frigge, gebouwd in 1917, in de Heerestraat. Toen een rij statige gebouwen, nu de belangrijkste winkelstraat van Groningen. Wie heeft er niet eens huizen en hotels gebouwd met Monopoly?

Aljechin speelt de opening als een natte dweil en krijgt 10.Txh7 om zijn oren. Als zwart de toren neemt, 'zou zwart reeds het gelaat van een stervende vertonen,'(Tartakower). Moderner gezegd: de matdreiging zou hem dan op torenverlies komen te staan. Aljechin is dus heel snel een pion kwijt maar hij geeft de strijd niet direct op. Euwe krijgt op de 20^e zet de kans op een tweede torenoffer met een geforceerde, weliswaar niet zo eenvoudige, winnende voortzetting.

Hij laat dat na, volgens de biografie omdat een dubbel torenoffer tegen de grote Aljechin hem te gek lijkt. De partij duurt daardoor nog vrij lang maar Euwes stelling blijft gewonnen en hij wint overtuigend. Het is Euwe gelukt de in de eerste zeven partijen opgelopen achterstand van drie punten (5-2) in de tweede serie van zeven partijen geheel goed te maken.

Tussenstand Aljechin-Euwe 7-7

WERELDKAMPIOENSCHAP SCHAKEN

EUWE WINT VEERTIENDE PARTIJ

Reeds na den tienden zet stond Aljechin er slecht voor.
Euwe heeft kans gehad op een schitterend slot.

STAND NU GELIJK BEIDEN 7

De veertiende partij is gisteravond in het hotel Frigge in de Heerestraat te Groningen gespeeld.

De belangstelling der noordelijke schakers was zoo groot, dat zoowel de Japansche zaal als de bijtartsaal door het publiek werden bezet.

Aljechin, die met zijn echtgenoot, reeds om kwart over vijf binnenkwam, werd met een hartelijk applaus begroet. Ook dr. Euwe en echtgenoot, die een kwartier later arriveerden, werden warm toegejuicht.

De voorzitter van het plaatselijk comité, de heer J. D. Broegers, sprak een kort woord van welkom in het bijzonder gericht tot de beide spelers en hun dames en voorts tot den voorzitter van het algemeen comité, den heer Levenbach, den burgemeester van Groningen, mr. P. W. J. H. Cort van der Linden en den rector van het Groningsche Studentencorps Vindicat Atque Polit, den heer A. J. H. Groenevelt en het bestuur van den Noordelijken Schaakbond.

Hij sprak er zijn groote verheugenis over uit, dat de belangstelling voor dezen strijd zoo groot is.

De commissie tot het organiseeren van dit treffen te Groningen heeft enerzijds beoogd deze episode vast te leggen in de geschiedenis van het schaakspel in het Noorden en anderzijds heeft zij gemeend daarmee een krachtige propaganda voor het schaakspel te kunnen maken.

Spr. dankte allen, die door hun medewerking het comité in staat hebben gesteld dezen avond te organiseeren en verzocht ten slotte den burgemeester van Groningen, den eersten zet voor dr. Euwe met wit te willen doen.

Die zet was d2—d4.

Wij brengen hierbij in herinnering dat de burgemeester in de laatste simultaan-séance, die dr. Euwe te Groningen heeft gegeven, zijn partij van dr. Euwe heeft gewonnen.

Hierna sprak de heer Levenbach. Ook hij wees op het verheugende verschijnsel dat deze kamp velen heeft opgewekt hun schaakbord weer voor den dag te halen. Hij noemde schaken de hoogste individuele geestelijke sport en sprak er zijn verheugenis over uit, dat ook de overheid van haar belangstelling voor deze geestelijke sportgebeurtenis blijf geeft.

Daarna begaven Aljechin en dr. Euwe zich met hunne gereserveerde zaal, zoodat de beide matadors geen hinder hebben van het publiek, dat in de verschillende zalen door middel van demonstratieborden omtrent het verloop van de partij wordt ingelicht.

Wij laten thans het woord aan onzen analyticus, die de partij hieronder bespreekt.

<p>Wit: dr. Euwe.</p> <p>1. d2—d4</p> <p>2. e2—c4</p> <p>3. Pb1—c3</p> <p>4. Lc1—f4</p>	<p>Zwart: dr. Aljechin.</p> <p>Pg5—f6</p> <p>g7—g6</p> <p>d7—d5</p>
---	---

Hiernaal reeds koos dr. Euwe op dit moment met goede resultaten 4. Db5. Ditmaal probeert hij ter afwisseling iets anders. De tekstzet werd voordien reeds met goed gevolg door Colle tegen Grünfeld gespeeld.

4.	Pf6—h5
De aangewezen zet is 4. c6.	
5. Lf4—e5	f7—f6
6. Le5—g3	Ph5×g3
7. h2×g3	c7—c6

Zwart heeft zijn paard tegen den witten Raadsheer afgeruild; daarbij heeft hij echter de h-lijn voor zijn tegenstander open gemaakt en zijn eigen Koningsvleugel verzwakt.

„Also kein gutes Geschäft.“

8. e2—e3	Lf8—g7
9. Lf1—d3!	

Verhindert practisch de rochade en dreigt 10. T×h7!, T×h7; 11. L×g6† enz. De eenige parade tegen deze dreiging was 9. f5 of 9. ... Kf7. In beide gevallen staat zwart echter ook niet goed.

9.	0—0?
---------	------

Maar daardoor gaat een belangrijke pion verloren!

10. Th1×h7!

Daarmede is de partij eigenlijk afgelopen (erledigt). Zwart mag den Toren niet nemen wegens 11. Dh5†, Kg8; 12. L×g6 en wint.

Hoe is het mogelijk, dat een wereldkampioen na 10 zetten er zóo voorstaat!

De stand na 10. Th1×h7!

Zwart: Aljechin.

	a	b	c	d	e	f	g	h	
8	♠	♜	♞	♚	♚	♚	♚	♚	8
7	♜	♜	♜	♜	♜	♜	♜	♜	7
6	♜	♜	♜	♜	♜	♜	♜	♜	6
5	♜	♜	♜	♜	♜	♜	♜	♜	5
4	♜	♜	♜	♜	♜	♜	♜	♜	4
3	♜	♜	♜	♜	♜	♜	♜	♜	3
2	♜	♜	♜	♜	♜	♜	♜	♜	2
1	♜	♜	♜	♜	♜	♜	♜	♜	1
	a	b	c	d	e	f	g	h	

Wit: Euwe.

10.	f6—f6
11. Th7—h1	e7—e5

Op andere zetten had Wit wel f2—f4 kunnen spelen met volledige beheersching der situatie.

Er volgen twee rustdagen. Aljechin kan zich bezinnen op een nieuw strijdplan. Hij erkent openlijk dat hij in de laatste vijf partijen al te zelfbewust, al te overmoedig en dus al te opportunistisch heeft gespeeld. Aljechin neemt zich voor om meer solide te gaan spelen, meer op logica en met minder toeval.

Partij 15: een moeilijke en veelbewogen partij

5 (6) november 1935

Badhotel in Baarn

Aljechin-Euwe afgebroken en $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$, 61 zetten

Van de mooie voornemens van Aljechin komt in de praktijk maar weinig terecht. Euwe heeft met zwart al spoedig de betere stelling en krijgt een pluspion. Aljechin komt echter gevaarlijk terug. Er volgt een interessante partij met al op de 19^e zet een positioneel kwaliteitsoffer van Euwe. Na 40 zetten wordt afgebroken in een stelling waar Euwe twee pionnen voor de kwaliteit heeft. De door Aljechin afgegeven zet is de beste en ook het antwoord van Euwe, dat hij al vóór het afbreken heeft berekend. Bij de hervatting komt Aljechin een half uur te laat door autopech en doordat zijn chauffeur de weg kwijtraakte in Baarn! Euwe heeft bewust zijn klok laten lopen omdat hij de gezichtsuitdrukking van Aljechin wil zien om daaruit hopelijk te kunnen afleiden wat Aljechin bij de analyse heeft gevonden. Euwe slaagt erin zich prachtig te verdedigen en na de 61^e zet wordt de vrede getekend. Een moeilijke en veelbewogen partij, aldus Euwe.

Tussenstand Aljechin-Euwe $7\frac{1}{2}$ - $7\frac{1}{2}$

VIJFTIENDE PARTIJ REMISE

Een prachtige strijd, die door beide meesters met veel energie is gespeeld. — Euwe behaalde remise na ongunstige positie.

PARTIJ VAN 61 ZETTEN

Gisteravond zes uur zou de afgebroken vijftiende partij worden voortgezet. De heer Euwe was er, maar de heer Aljechin niet. Precies zes uur verrichtte wedstrijd-leider Knoch de door Aljechin afgegeven 41en zet Le8×b5, maar het duurde rond een half uur eer de tegenstander kwam. Bandenpech was oorzaak der vertraging. Al dien tijd heeft Euwe's klok geloopt, verlies van tijd dus voor den Nederlandschen kampioen, een o.i. wel wat te ver gedreven sportieve ridderlijkheid.

Wij laten nu het woord aan onzen analyticus Salo Flohr voor het verloop:

Zooals de analyse van het verloop der partij heeft aangetoond, maakte Euwe zijn kardinale fout in den 25en zet. In plaats van 25. Le6? had hij, zooals ik gisteren trouwens reeds aangaf 25. Ld3! moeten spelen.

Euwe zou dan deze partij, die hij tot dat oogenblik in schitterenden stijl speelde, hebben moeten winnen. In de stelling, zooals die er bij het afbreken der partij uitzag, heeft Euwe hoogstens kans op remise.

41. Le8×b5!

Daardoor verdwijnt de mooie „Bauer im Kaffeehaus“.

41. Le4—d3
Ingeval 41. K×b5 dan 42. Te1, P×g4; 43. T×e4, P×b2; 44. Te5†, Ka4; 45. T×g5, a6; 46. K×c4, Pf3; 47. Tg2, K×a5; 48. Kc5, Ka4; 49. Tg4†, Ka5; 50. Tg3 en Wit wint.

Wit kon ook z66 winnen!

Of 45. Pf1; 46. a6 h6; 47. Te5 Pg3; 48. K×c4 h5; 49. Kc5! benevens 50. Kc6 en Wit wint ook.

Of 45. Pf3; 46. Tf5 Ph4; 47. Tc5 Pg6; 48. a5 Pf8; 49. Te7 Ka5; 50. T×a7 Pg6; 51. T×b7 en Wit wint eveneens.

Of 45. h6; 46. Th5 Pg4; 47. Kc4 Pf6; 48. K×b6 Pd7; 49. Ta6 Pb8; 50. T×a7 Pc6; 51. Ta8 P×a3; 52. Kc5 en Wit wint ook.

42. Tf1—e1 Pe5—g6

Ingeval 42. P×g4 dan 43. La6 Pf6; 44. Lb7 Pd5†; 45. L×d5 K×d5; 46. Te7 a6; 47. Tg7 Lg6; 48. Ta7 Kc5; 49. T×a6 Kb5; 50. Ta7 en Wit moet winnen. Speelt evenwel Zwart Kd6 dan volgt 45. Kd4 h5; 46. Te5 g4; 47. Tg5 met winststelling voor Wit.

43. Lb5—a6

Aljechin dacht over dezen zet lang na. Zeer goed was ook La4.

43. Pg6—f4
44. La6—b7
Niet goed zou zijn: 44. Te5† wegens Pd5† benevens Kd4.
44. Pf4—e2†
45. Kc3—d2 Pe2—d4
46. Te1—e7

Een fout zou zijn....

Een fout zou zijn 46. Le4 wegens Pc2! en Zwart wint nog. En na 46. Te5† Kb4; 47. T×g5 Lg6 begint de vrijpion c4 gevaarlijk te worden.

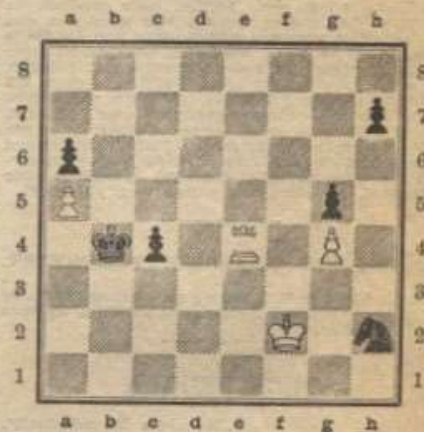
46. Kc5—b4
47. Lb7—e4 Ld3×c4
48. Te7×e4 Pd4—f3†
49. Kd2—e2 Pf3×h2

Het dappere paard doet wat het kan.
50. Ke2—f2 a7—a5!

Het eindspel is zeer belangwekkend. Indien 50. Kb3† dan 51. a5† c3; Ke2 en Wit wint. Verkeerd zou ook zijn 50. b6, wegens 51. Kg2 P×g4; 52. T×g4 Kb3; 53. Kf2 c3; 54. Ke2—c2 Kd2 en wit wint eveneens.

Stand na 50. a7—a6.

Zwart: Euwe.

Wit: Aljechin.

51. Kf2—e2

Wit erkent hierdoor dat na het nemen van het Paard, wat eerst zijn bedoeling was 52. Kg2 Kb3; 53. K×h2 c3; 54. Te6 c2; 55. Tb6† Ka2; 56. Te6 Kb2 de partij glad remise is.

51. Kb4×a5
52. Te4×c4 Ka5—b5
53. Te4—e4 a6—a5
54. Te4—e5† Kb5—b4
55. Te5×g5 a5—a4
56. Ke2—d3

Of 55. Th5, P×g4; 57. Th4, h5 met remise als resultaat.

56. a4—a3
57. Kd3—c2 a3—a2
58. Ke2—b2 a2—a1 D†
59. Kb2×a1 Kb4—c3
60. Tg5—g7 h7—b6
61. Tg7—g6 Kc3—d3

Remise.

Een prachtige strijd door beiden met buitengewone energie gespeeld en waarvoor beiden meesters hulde toekomt. Gisteravond heeft

Voor de 15^e partij in Baarn, klom een van de poezen van Aljechin nog even op het bord

Partij 16: Aljechin neemt weer de leiding

7 (8) november 1935

Casino in Den Bosch

Euwe-Aljechin afgebroken en 0-1, 65 zetten

De stand is gelijk en de spanning is tot een kookpunt gestegen, met als resultaat een volle zaal van het Casino in Den Bosch. Opnieuw vergt de partij twee dagen, bij het afbreken heeft Euwe een pion minder zonder compensatie. Aljechin merkt bij zijn analyse van de 57e zet van Euwe op: "Menigmaal zijn er een ongelooflijk aantal onnauwkeurigheden, zelfs fouten nodig, om een partij te verliezen." De verbetering die Aljechin aangeeft wordt door Löwenfisch weerlegd, wat in een voetnoot wordt aangegeven. Tartakower zegt over de partij dat Aljechin de hele partij met wrede kracht heeft gespeeld. Bij het afbreken staat er een toreneindspel met een pion meer voor zwart op het bord dat door beide spelers niet helemaal vlekkeloos wordt gespeeld. Aljechin wint uiteindelijk. Overwinningen met zwart in deze match zijn zeldzaam. Tartakower concludeert dat Euwe zich door de wil van zijn tegenstander laat domineren, in plaats van zich door de heilige logica te laten leiden. Dit is niet vaak over Euwe gezegd! Hoe dan ook, Euwe staat weer op achterstand.

Tussenstand Aljechin-Euwe 8½-7½

ALJECHIN WINT ZESTIENDE PARTIJ

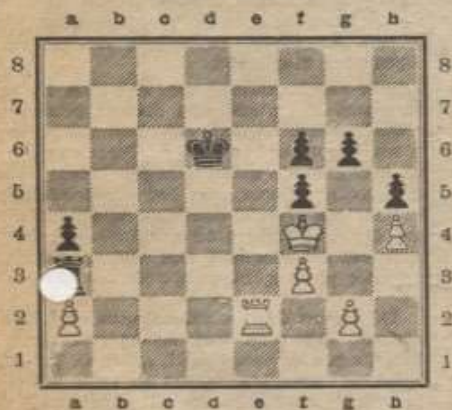
Nadat Euwe een mooie kans op remise door twee fouten in het eindspel verloren zag gaan.

ALJECHIN SPEELDE EINDSPEL ZEER NAUWKEURIG

De zestiende partij, gisteren om 6 uur in het Casino te 's-Hertogenbosch voortgezet en na 65 zetten beëindigd, heeft den met zwart spelenden Aljechin een winstpunt opgeleverd. Een kostbaar winstpunt, want hij heeft nu zes gewonnen partijen: aan een der eischen om de match te winnen is voldaan. Ziet dr. Aljechin kans de volgende partijen minstens remise te maken, dan blijft hij wereldkampioen.

Bij het afbreken der partij gisteravond was de stand der zestiende partij aldus:

Zwart: Aljechin.

Wit: Euwe.

Het verloop van de gisteravond voortgezette partij luidde aldus:

41. Te2—c2 Kd6—d5
42. g2—g3

Het beste. Indien Wit den pion op g2 laat,

dan is die pion g2 (na het verlaten van den Toren van de tweede linie) na T×a2 aangevallen: bijv. 42. Td2†, Kc4; 43. Td6, T×a2; 44. g3, g5†; 45. h×g5, f×g5†; 46. K×g5, Tg2†; 47. Ta6, Kb3; 48. Ta8, a3; 49. Ta7, a2; 50. Tb7†, Kc2; 51. Ta7, Kbl; 52. Tb7†, Tb2; 53. Ta7, Tb3 en Zwart wint.

42. g6—g5†

Ook wanneer Zwart daarna in het voordeel blijft is deze zet m.i. toch voorbarig. Deze manoeuvre kon Zwart onder heel wat gunstiger voorwaarden bereiken.

Goed was eerst 42. Kd6, waarna Wit alleen met den Toren kan zetten.

De beste remisekansen na 42. Kd6 geeft de tegenaanval 43. Tc8†, T×a2; 44. Tg8, Tb2; 45. T×g6, Ke6; 46. Tg8, Tb4†; 47. Ke3.

Of door den tekstzet, zelfs bij het beste spel, Aljechin de partij kan winnen, valt m.i. zeer te betwijfelen.

43. h4×g5 f6×g5†
44. Kf4×g5

Na 44. K×f5, T×f3†; 45. K×g5, T×g3†; 46. K×h5, Kd4; is de Witte Koning volkomen verdreven en de zwakke pion op a2 onhoudbaar, zoodat Zwart gemakkelijk zou winnen.

44. Ta3×f3
45. Te2—g2 Kd5—d4
46. Kg5×h5 f5—f4
47. g3×f4

Niet 47. g4 wegens 47. Tg3; 48. Tf2, Ke4; enz.

47. Tf3×f4
48. Kh5—g5 Tf4—e4
49. Kg5—f5 Te4—e5†
50. Kf5—f4 Te5—e8
51. Kf4—f3?

Een fout, na welke Zwart winstkansen verkrijgt. Goed was 51. Td2†, Kc3; 52. Th2, a3; 53. Tg2, Tb8; 54. Ke3, Tb2; 55. Te2 met vlotte remisestelling.

51. Kd4—d3
52. Tg2—b2 Te8—f8†
53. Kf3—g3 Kd3—c3
54. Tb2—b7 Tf8—f1
55. Tb7—b8 Tf1—a1
56. Kg3—f3 Ta1×a2
57. Kf3—e3??

De laatste fout, na welke Euwe geforceerd verloren is. De laatste kans bood 57. Ta8.

57. Ta2—h2!
58. Tb8—c8† Kc3—b2
59. Tc3—b3† Kb2—c1
60. Tb8—c8† Kc1—b1
61. Tc3—b3†

Op 61. Ta8 wint 61. a3.

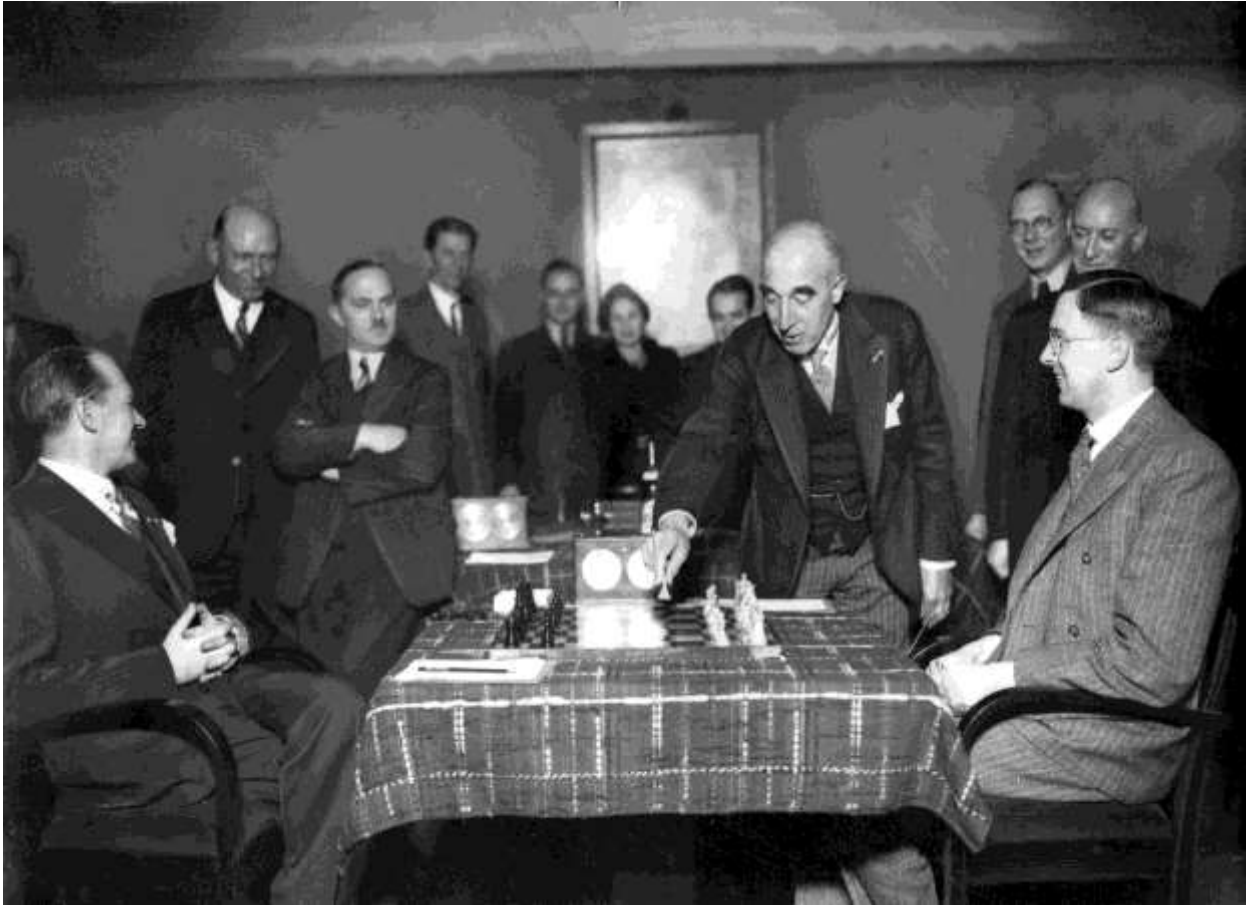
61. Th2—b2
62. Tb8—a8 Tb2—b3†
63. Ke3—d4 a4—a3
64. Kd4—c4 Kb1—b2
65. Ta8—b8 Tb3—c3

Wit geeft op.

De tijd was: Wit 3 uur 58 min.; Zwart 3 uur 28 min.

Salo Flohr

(Nadruk verboden.)

Burgemeester Van Lanshot van 's-Hertogenbosch doet de eerste zet bij de 16^e partij

Salo Landau

Salo Landau is secondant van Aljechin. Niet de hele match, want er ontstaan strubbelingen tussen hen die weliswaar worden opgelost, in goede harmonie, maar later in de titelstrijd wordt hun samenwerking opnieuw beëindigd. Persoonlijke motieven en drukke werkzaamheden worden als redenen genoemd. Aljechin roept na de tweede keer de hulp in van Ernest Klein.

Landau (links) speelt een match tegen Spielmann, Euwe doet de eerste zet.

Landau is geboren in Polen maar wordt op jeugdige leeftijd door zijn ouders naar Rotterdam gestuurd om aan de armoede te kunnen ontsnappen. Hij leert hier schaken en is in de jaren dertig de tweede speler achter Euwe. Hij boekt uitstekende resultaten in binnen- en buitenland. In 1936 is hij Nederlands kampioen. In 1939 wordt hij nogmaals eerste maar verliest daarna de tweekamp om de titel met $7\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ van Euwe. In de Tweede Wereldoorlog probeert hij met zijn gezin uit Nederland te vluchten, maar ze vallen in Duitse handen. Landau overlijdt in 1944 op 40-jarige leeftijd in het werkkamp Gräditz aan uitputting, zijn vrouw en dochter worden omgebracht in Auschwitz.

Ernest (Ernst) Ludwig Klein

Ernest Klein komt, op speciaal verzoek van Aljechin, over uit Oostenrijk en neemt de taken van Landau na de 24^e partij over, maar niet in de rol van secondant. Klein heeft beweerd dat Landau en hijzelf waren aangewezen als trainer van respectievelijk Euwe en Aljechin, maar de bekende Engelse schaker, official en publicist Golombek noemt dit wartaal. Golombek heeft het gecheckt bij Euwe zelf en die bevestigde dat Klein geen officiële functie bekleedde bij de titelstrijd. Tijdens de 28^e partij doet zich rond Klein een incident voor, daarop komen we later terug in de 'Extra info'.

Ernest Klein is 25 jaar tijdens de match. Hij is geboren in Wenen en vestigt zich na diverse omzwervingen in Engeland. Hij haalt goede resultaten en boekt bijvoorbeeld remises tegen Capablanca, Reshevsky en Keres. In 1939 eindigt hij in Bournemouth op de met Flohr gedeelde tweede plaats, achter Euwe! Ook Landau speelt in dat toernooi en hij wordt gedeeld vierde. In 1951 wordt Klein Brits kampioen. Beroepsmatig is hij dan al wiskundige en tot 1973 speelde hij geen toernooien meer.

(Photo: Planet News)

SCENE AT LONDON: THE BRITISH TEAM-AT PLAY IN THE CROWDED MATCH ROOM
In play: Klein (in the foreground, on the left), König, Golombek. The tellers are sitting opposite.
Standing (extreme right), First Secretary of the American Embassy, Mr. Landreth M. Harrison, Referee.